Poštnina plačana v gotovini

Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Leto VI. — Štev. 32. Ljubljana, 4. avgusta 1950 Izvod 4 din

Najvažnejši roki in temeljne naloge

iz navodil za izvolitev delavskih svetov in upravnih odborov podjetij

Volitve delavskih svetov in upravnih odborov nedvomno predstavljajo najvažnejši in najpomembnejši dogodek v življenju in delu naših delovnih kolektivov. To je začetek popolnoma novega načina upravljanja z našimi gospodarskimi podjetji; tovarne in podjetja preidejo v roke delovnih kolektivov. Delavski sveti niso več samo posvetovalni organi, temveč so z novim zakonom postali dejanski upravni organi naših gospodarskih podjetij.

V tem je tudi ogromen pomen in važnost prvih volitev delavskih svetov in upravnih odborov podjetij, na katere se naš delavski razred pripravlja, da jih izvede na čimbolj svečan način.

V teh pripravah je potrebno, da sodeluje sleherni član delovnega kolektiva, zlasti pa sleherni sindikalni aktivist. Trenutno najvažnejša naloga v zvezi z volitvami DS je politična predpriprava, to je popularizacija temeljnega zakona o upravljanju in navodil za volitve, katerih glavna značilnost je: silna demokratičnost. Od teh političnih priprav v mnogočem zavisijo uspešne organizacijske priprave za volitve DS ter upravnih odborov podjetij in seveda tudi uspešno delo teh novo izvoljenih organov naših državnih gospodarskih podjetij.

Zato morajo naše sindikalne organizacije posvetiti največ pozornosti prav agitacijsko-propagandnemu delu v pripravah na volitve delavskih svetov. Volitve delavskega sveta morajo biti za celoten kolektiv svečan zgodovinski dogodek. Podjetja naj bodo okrašena, stroji, hodniki in dvorišča počiščeni. Delovni kolektiv naj na dan volitev pojači tekmovalni polet. Sprejmejo naj se nove delovne obveznosti za predčasno izpolnitev letnega plana itd. Agitacija in propaganda naj se v ta namen poslužujeta vseh razpoložljivih sredstev: množičnih in skupinskih volilnih zborovanj, zvočnikov, transparentov in parol. Kjer so za to dane možnosti, naj se volitve zaključijo s svečanimi prireditvami.

Pri tem seveda ne smemo pozabiti na neposredne organizacijsko-tehnične priprave. Že v zadnji številki Delavske enotnosti je Glavni odbor ZSS pozval vse sindikalne organizacije, da takoj pristopijo k najpotrebnejšim tehničnim pripravam za izvolitev delavskih svetov. Vendar pa se opaža, da vlada na terenu v zvezi s tolmačenjem navodil za izvolitev DS precejšnja nejasnost. Da se olajša delo našim podružnicam in da bi laže razumele navodila za izvolitev DS, navajamo vse važnejše roke in temeljne naloge, ki nam jih narekuje navodilo za izvolitev DS in upravnih odborov podjetij:

1. točka zveznega navodila (t. z. n): 15. IX. skrajni rok za izvedbo volitev.

2. t. z. n.: Delavski sveti, ki že obstajajo, veljajo za izvoljene po zakonu.

K tej točki pripominjamo, da v primeru, kjer do sedaj izvoljeni DS ni izvrševal svojih nalog, bodisi iz razloga, da je številčno prešibak ali da sestav ni bil dober, da izvoljeni člani niso bili zainteresirani pri delu DS in se zato niso udeleževali sej, ali pa tudi, da ni pravilno sorazmerje med delavci v osnovni proizvodnji in uslužbenci podjetja itd., skliče sindikalna podružnica množični sestanek celotnega delovnega kolektiva, kjer z utemeljenim predlogom kolektiv razreši dosedanji DS. Postopek za izvolitev novega DS je isti kakor v podjetjih, kjer doslej še ni bil izvoljen DS.

6. t. z. n.: 15 dni po uveljavljenju navodila, t. j. do 6. avgusta, določijo okrajni (mestni, rajonski) izvršilni odbori, oziroma Svet za zakonodajo, število članov DS za vsako podjetje.

8. t. z. n.: V podjetjih, ki imajo največ šest delavcev, se ne voli upravni odbor, dolžnost upravnega odbora vrši ves delovni kolektiv.

10. t. z. n.: Vlada LR določi rok za razpis volitev v LR. (Na ozemlju LR Slovenije bodo volitve delavskih svetov od 20. avgusta do 15. septembra 1950.)

12. t. z. n.: Razpisati volitve individualno za vsako podjetje — razpiše okrajni (mestni, rajonski) IO oziroma Svet za zakonodajo, ki razpisuje volitve za tista podjetja, ki se raztezajo na več okrajev. Razpisane morajo biti volitve najmanj 15 dni pred dnevom volitev.

14. t. z. n.: Uprava sindikalne organizacije postavi naslednji dan po razpisu volitev: a) komisijo za sestavo volilnih imenikov (3—5 članov); b) volilno komisijo (5 članov).

15. t. z. n.: Naloge komisije za volilne imenike.

16. t. z. n.: Naloge volilne komisije.

17. t. z. n.: Naloge volilnega odbora.

19. t. z. n.: V treh dneh po razpisu volitev morajo biti pripravljeni volilni spiski v podjetju.

22. t. z. n.: Volilni imenik mora biti na vidnem mestu na vpogled tri dni.

28. t. z. n.: Najmanj dva dni pred dnevom volitev je treba predložiti kandidatne liste volilni komisiji. Če se kandidatna lista vrne v popravek, jo morajo predlagatelji vrniti popravljeno najkasneje naslednji dan.

30. t. z. n.: 24 ur je rok za pritožbo zoper zavrnitev kandidatne liste. Za rešitev pritožbe pa prav tako 24 ur.

31. t. z. n.: Najmanj pet dni pred dnevom volitev mora biti kandidatna lista na vpogled delavcem na vidnem mestu.

32. t. z. n.: En dan pred volitvami razglasitev dopolnilne kandidatne liste. Proti zavrnitvi dopolnilne kandidatne liste je možna pritožba okrajnemu sodišču (brez roka).

33. t. z. n.: Volitve trajajo največ 12 ur.

35. t. z. n.: En dan pred volitvami ali na dan volitev izroči volilna komisija volilnemu odboru volilni material.

43. t. z. n.: Najpozneje osem dni po prvih volitvah se lahko izvedejo nove volitve, če pri prvih ni dosežena absolutna večina. Nove volitve določi volilna komisija.

45. t. z. n.: Rok za pritožbo proti nepravilnosti volilnih opravil ali volitev sploh — tri dni po objavi izida volitev.

V 24 urah reši sodišče pritožbo.

Najpozneje deseti dan od dneva prvih volitev se morajo vršiti nove volitve, če so bile prve razveljavljene — razpiše jih OLO oz. Svet za zakonodajo.

46. t. z. n.: Najpozneje deset dni po izvršenih volitvah mora biti prvo zasedanje delavskega sveta — skliče ga uprava sindikalne organizacije.

65. t. z. n.: Po izvršenih volitvah upravnega odbora prevzame upravni odbor upravo podjetja.

Najpozneje osem dni po prevzemu uprave skliče predsednik DS na zasedanje.

Prevzem je dokončno izvršen, ko ga potrdi delavski svet.

66. t. z. n.: Najpozneje en mesec po uveljavitvi zveznega navodila izvolijo obstoječi delavski sveti upravni odbor (22. avgusta 1950).

67. t. z. n.: V roku, ki ga določi vlada LR, izvolijo upravni odbor delovni kolektivi — sveti v podjetjih, kjer je manj kot 30 delavcev — toda najpozneje do 1. oktobra 1950. Na tem zasedanju se izvedejo volitve upravnega odbora in prevzem uprave.

68. t. z. n.: V podjetjih z manj kot 60 delavci in nameščenci lahko okrajni (mestni, rajonski) ljudski odbor skrajša roke za posamezna volilna opravila, vendar mora poteči od razpisa do volitev najmanj pet dni.

V zvezi z gornjimi navodili opozarjamo sindikalne podružnice, da

1. podružnice tistih podjetij, ki se raztezajo na več okrajev, takoj pošljejo Glavnemu odboru ZSS po točki 12. v navodilih obrazložen predlog, s koliko člani naj bi obstajal DS in kdaj naj bi se volitve vršile, da se s tem omogoči Svetu za zakonodajo pri vladi LRS pravočasen razpis volitev za ta podjetja. Ostale podružnice pa morajo poslati takšne predloge svojim nadrejenim izvršilnim odborom OLO, MLO ali pa RLO.

2. Vse sindikalne podružnice in KOS morajo t a k o j poslati svojemu Republiškemu odboru sindikata kratko informativno poročilo o dosedanjih pripravah na volitve DS ter dan, kdaj se bodo volitve po predvidenjih vršile. Okrajni in krajevni sveti sindikatov naj pošljejo kratko poročilo o pripravah in problematiki z njihovega področja.

Prihodnji teden bodo Savinjčani začeli obirati hmelj

Prihodnji teden — približno okrog 10. avgusta — se bo začelo obiranje hmelja, ki bo savinjskega kmetovalca docelo zaposlilo skoraj deset do štirinajst dni. Hmeljska rastlina zahteva mnogo nege in skrbi, najvažnejše opravilo pa je obiranje in spravljanje hmeljskega pridelka. Zato savinjski zadružnik in kmet skrbi, da ima do tedaj najnujnejša poljska dela opravljena, da ga v času obiranja ne moti drugo delo na polju. Razumljivo — saj predstavlja hmelj za Savinjčane bogat vir dohodkov. A ne samo za Savinjčane, temveč tudi v isti meri za našo skupnost, za vse nas, saj dobimo zanj dragocene devize, ki nam pomagajo pri izpolnitvi naše petletke.

Povprašajte v »Hmezadu« v Žalcu, ki ima za razvoj hmeljarstva in plasiranje tega pridelka na svetovnem trgu nedvomno velike zasluge, pa se boste iz številnih primerov kaj hitro prepričali, kako se je to »zeleno zlato« Savinjske doline močno uveljavilo na svetovnem trgu. Zato je tudi naša ljudska oblast po osvoboditvi posvetila še posebno skrb tej industrijski rastlini. Na njeno pobudo in z njeno pomočjo so savinjski zadružniki in kmetje iz leta v leto obnavljali po okupatorju skrčene nasade, letos pa so hmeljske nasade razširili za čez 500 ha. Celo letošnji III. frontni festival okraja Celje-okolica bo v znamenju hmeljarstva: prirejena bo razstava hmeljarstva, najboljši pridelovalci in obiralci hmelja pa bodo nagrajeni.

V desetih dneh obrati več milijonov hmeljevk hmeljarji sami ne zmorejo, zato je potrebno več tisoč pridnih rok obiralcev. V prejšnji Jugoslaviji to ni bilo nobeno težavno vprašanje, kajti ljudi, ki so težko prišli do dela in zaslužka, je bilo na pretek. Prihajali so iz vse Slovenije pa tudi iz Hrvaške. Še danes prihaja nekaj tisoč teh obiralcev direktno k znanim kmetom. Vendar ti ne zadostujejo — premalo jih je. Danes, ko s hitrim tempom gradimo našo industrijo, delo išče pridne roke in se je tako mnogo teh sezonskih delavcev in delavk vključilo v stalno proizvodnjo.

Tudi letos bodo množične organizacije priskočile savinjskim hmeljarjem na pomoč. V ta namen je IO OF Slovenije sklical v Celju konferenco 18 okrajev, ki bodo z zbiranjem frontovcev-obiralcev pomagali, da bo hmelj pravočasno pospravljen. Glede na izkušnje lanskega leta in ugodnosti, ki jih imajo obiralci hmelja, naloga ne bo težka. V Žalcu bo že prihodnji teden začel poslovati štab za obiranje hmelja, ki bo razporejal nabiralce po kmetijah, na področju KLO-jev, kjer se goji hmelj, pa so že postavljene tričlanske krajevne komisije. Računajo, da bo tudi letos prišlo čez 6000 starih obiralcev direktno h kmetom, h katerim so že leta in leta hodili. Poleg njih in pionirjev pa bo potrebno še 5000 frontovcev, katere bodo preskrbele množične organizacije iz 18 okrajev.

Pogoji so letos še bolj ugodni kakor lansko leto. Saj dobi letos obiralec za vsak mernik (škaf) nabranega hmelja 7 din s hrano vred pri kmetovalcu, brez hrane pa 10 din v gotovini, v vsakem primeru pa poleg gotovine še 7 din v bonih (lansko leto samo 4 din v bonih). Povprečni obiralec pa lahko nabere nad deset škafov dnevno. Poleg ugodnega denarnega zaslužka bodo letos obiralci še prav posebno veseli nagrade v bonih za nakup industrijskega blaga. Lanskoletnih pomanjkljivosti letos ne bo. Boni z žigom »obiralec hmelja« bodo imeli prednost, blago za te bone pa je že preskrbljeno. Ker obiranje hmelja ne zahteva posebnih telesnih naporov, so za to delo dobrodošle predvsem naše žene in za težje telesno delo nesposobni ljudje. Tudi naše sindikalne podružnice naj seznanijo o tem svoje članstvo, saj se bo marsikatera nezaposlena žena lahko odtrgala za teden dni od gospodinjstva, z njo vred pa tudi odrasli otroci, ki so sedaj v počitnicah prosti. Prijavijo naj se frontni organizaciji — do 7. avgusta je še čas.

Poleg »starih« stalnih obiralcev in frontovcev bodo priskočili na pomoč še naši pionirji, za kar je že vse organizirano. Preskrbljeno je tudi že za njihova stanovanja. Delali bodo dnevno samo pet ur po brigadnem načinu, ostali čas bodo uporabili za okrepitev, oddih in igro. Za delo pa bodo tudi oni prejeli 10 din v gotovini in 7 din v bonih od vsakega mernika, dočim lansko leto pionirji ugodnosti nagrajevanja v bonih niso bili deležni.

J. M.

ČE HOČEMO BITI NAPREDNA DRŽAVA, MORAMO ZGRADITI

NOVE MODERNE CESTE

— to so bile besede maršala Tita konec leta 1945. Takrat, to je pred dobrimi štirimi leti, je bila Avtocesta samo še zamisel, nekaj mesecev kasneje velik projekt, a danes — stvarnost.

Od Beograda čez Sremska polja, mimo Rume, Sremske Mitrovice in Šida, preko 120 m dolgega mostu čez Bosut, skozi Spačvanske in Slavonske gozdove do Slavonskega Broda, poleg Nove Gradiške, preko velikanskega viadukta in tja do Zagreba teče beli trak nove poti.

Terasa avtoceste je samo za 5% daljša od zračne linije ter zaradi večje gotovosti potovanja ne pelje skozi naselja, a za prelaz nagibov in ovinkov.

Zgraditi Avtocesto, to se pravi, da je bilo treba prekopati 18 milijonov kubičnih metrov zemlje, zgraditi 800 raznih objektov, mostov in nadvozov, 273.308 km betonskega cestišča, 73.825 kilometrov asfalta in postaviti 34.539 kilometrov kock, treba je bilo prevoziti 400.000 vagonov raznovrstnega materiala in postaviti 450 km normalnega tira. To ogromno delo je v treh letih izvršilo 1475 mladinskih delovnih brigad iz vse Jugoslavije z nad 250.000 člani, 70.000 članov naše Armade, skupno z ostalim delovnim ljudstvom Jugoslavije, saj lahko rečemo, da je za zgraditev Avtoceste delala vsa domovina.

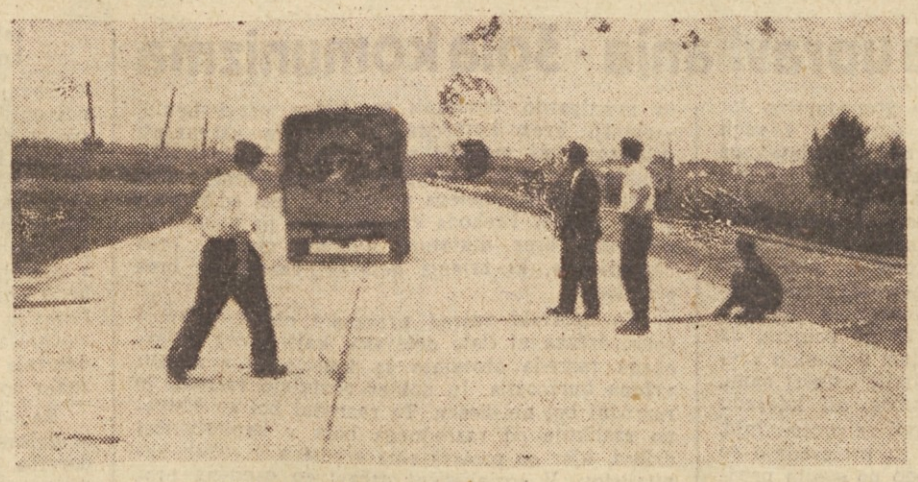

PRVA VOŽNJA NA AVTOMOBILSKI CESTI

*

Leta 1946., ko pri nas še ni bila zaključena obnova, ko smo še vedno obnavljali porušene objekte in se je petletni načrt šele pripravljal, je bila postavljena naloga — zgraditi Avtocesto.

Prva težava je bila projektirati bodočo cesto, toda naši inženirji in tehniki so v nekaj mesecih z uspehom izvršili projektiranje in še isto leto so pričele mladinske brigade z delom. To so bili prvi težki koraki, to so bili dnevi, ko je delo slabo napredovalo, a istočasno so bili to dnevi, polni novih izkušenj, ko so si tako strokovnjaki kakor tudi mladina pridobivali potrebno znanje. Toda kljub vsem tem težavam je bilo leta 1947 zgrajenih 33 km Avtoceste.

Leta 1948 so prišle na Avtocesto nove mladinske delovne brigade. Brigadirji in brigadirke, ki so prejšnja leta na progah Brčko—Banovići, Šamac—Sarajevo, pri gradnji tovarne »Železniki« in na mnogih drugih delovnih akcijah, že pokazali kaj zmorejo mlade roke, so dosegli velike uspehe in razdalja med brigadami, ki so delale na beograjski strani se je zmanjšala za 100 km.

V letu 1949 pa je bilo dokončno zgrajenih 180 km Avtoceste, izvršen je bil ves nasip in vsi betonski objekti. V tem letu so prišle na pomoč mladinskim delavskim brigadam tudi enote JA.

»1950 leto — to je poslednji udar!« Pod tem geslom so delovni kolektivi Avtoceste tekmovali med seboj in tako v tem letu zgradili še zadnjih 85 km ceste. 15. avgusta so graditelji Avtoceste praznovali svojo veliko delovno zmago. »Avtocesta je zgrajena!« pišejo v telegramu, ki so ga poslali tov. Titu s svoje slavnostne konference.

Toda treba je bilo izvršiti še nekaj manjših del kot so negovanje betona, transportiranje preostalega materiala, demontiranje normalnega tira, čiščenje in olepšavanje terase. Vsa ta dela so bila zaključena do 28. avgusta. Tega dne je bila v prisotnosti več tisočev mladine, članov Osvobodilne fronte, izročena prometu avtomobilska cesta »Bratstvo in enotnost«. Tej svečanosti sta prisostvovala ministra Zvezne vlade: Božidar Maslarič in Vicko Krstulović, predsednik prezidija Ljudske skupščine LRH Karlo Mrazović, predsednik Sabora LRH dr. Zlatan Sremec, predsednik vlade LRH dr. Vladimir Bakarič s člani vlade, predstavnik JA general-major Ante Banina in številni drugi.

Miting je otvoril predsednik mestnega odbora Zagreba Mirko Pavlekovič, nato pa je govoril podpredsednik vlade LRH Janko Blaževič, ki je med drugim dejal: **»Na tem velikem gradbišču, ki je simbol bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije, revolucionarne stvarnosti in ponosne vere v svoje lastne sile, se vidi vsa trdnost, varnost in zmagovitost resnične socialistične misli in dela in pravilnost poti, po kateri nas vodita Tito in Partija.«** Ob zaključku mitinga je Božidar Maslarič izročil Avtocesto prometu.

Nato je iz Zagreba po Avtocesti krenila proti Beogradu kolona avtomobilov. Vzdolž vse terase so kolono nadušeno pozdravljali brigadirji in kmetje iz okoliških vasi. Kolono, ki je 30. avgusta zjutraj prišla v Beograd, so na Trgu republike pozdravili brigadirji, frontovci in ostalo ljudstvo Beograda. Na mitingu je govoril tov. Boris Kidrič, ki je pozdravil graditelje Avtoceste v imenu CK KPJ, Zvezne vlade in maršala Tita. Čestital je vsem graditeljem k njihovi delovni zmagi in med drugim dejal: **»Naša dela in ustvarjanje teh del ni samo pesem, samo lepa podoba, ki jo vidimo potem, ko so dela opravljena, ko pišemo in govorimo o opravljenih nalogah. Ta dela so predvsem celotna zgodovina naravnost neverjetnih naporov naših delovnih množic in pogosto nepričakovanih težav. Ta dela so celotna zgodovina ljudskega znoja in ljudskih žuljev, zgodovina samoobvladanja in odpovedi. Hkrati so dokaz pravilnega predvidevanja naše Partije, našega političnega in državnega vodstva, dokaz, da naši delovni napori, da znoj in žulji, samoobvladanje in odpoved naših delovnih množic niso bili zaman, marveč, da prinašajo prav tiste uspehe, ki jih terjata naša država in naše delovno ljudstvo.«**

Nato je pozdravil graditelje avtomobilske ceste v imenu vlade LR Srbije minister Dragi Stamenković, v imenu Jugoslovanske armade je govoril general-major Djuro Kladarin, v imenu CK LMJ pa tov. Milutin Baltič.

V okviru proslav ob priliki otvoritve avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« sta prirejeni razstavi v Zagrebu in Beogradu, kjer lahko številni obiskovalci spremljajo zgodovino graditve največjega objekta Petletnega načrta avtomobilske ceste.

Za čimbolj množičen vpis

drugega ljudskega posojila

Dober mesec dni potem, odkar je zvezna vlada razpisala drugo ljudsko posojilo, skoraj ni kolektiva širom po vsej državi, ki ne bi bil sprejel obveznosti, marsikje celo visoke obveznosti za vpis. Nekateri izmed delavcev in nameščencev so se zavezali za vpis takšnih zneskov, ki znatno presegajo višino njihove enomesečne plače. V sosednih bratskih republikah pa je zanimanje za vpis prodrlo in čedalje bolj prodira tudi na vas, kjer nele zadružniki, ampak tudi posamezni kmetje sprejemajo obveznosti za vpis visokih zneskov.

Vsi ti primeri dokazujejo, da se naši delovni ljudje zavedajo pomena tega posojila za nadaljnji razvoj našega gospodarstva. S tem, da so naši delovni ljudje doslej sprejeli visoke obveznosti, pa so še enkrat dokazali, da so poleg naporov, ki jih vsak dan vlagajo pri graditvi socializma, pripravljeni kljub vsemu natolcevanju informbirojevskih držav tudi sedaj prispevati svoj delež v denarju in vložiti svoje prihranke v ljudsko posojilo, ker vedo, da bo to posojilo pospešilo graditev socializma, izboljšalo njihove življenjske pogoje in končno tudi pripomoglo k naši gospodarski osamosvojitvi.

Čeprav je vpis prvega ljudskega posojila dosegel že v kratkem času razpisano vsoto in je bil ta znesek po končanem vpisu znatno presežen, bi lahko rekli, da so za ta vpis največji — levji delež prispevali predvsem delavci in nameščenci, ki so takrat vpisali 61% vsega vpisanega posojila. Vzrok, da so pri takratnem vpisu bili soudeleženi kmetje le s 13%, je bil predvsem v tem, ker naši aktivisti niso znali dovolj nazorno prikazati kmetom na vasi, kakšnim ciljem bo služilo posojilo, ker jim niso obrazložili, da se bodo s tem posojilom povečale investicije, da se bo pospešila graditev hidrocentral, cest, železnic in številnih novih tovarn, ki bodo dajale nove stroje in orodje, potrebno tudi njim za lažjo in hitrejšo obdelavo zemlje.

Drugo ljudsko posojilo, katerega bomo vpisovali sedaj, mora biti zato še bolj množično, še bolj ljudsko, to se pravi, zajeti mora vse od delavca in nameščenca do poslednjega kmeta na vasi. Da pa bomo to dosegli, je naloga ne le sindikalnih organizacij v kolektivu, temveč tudi vsakega zavednega člana Fronte na vasi in članov sindikata, da ob vsaki priliki pojasnjujejo pomen in namen tega posojila Če bomo znali na pravilen način pojasnjevati, kakšnim ciljem je namenjeno tudi to drugo posojilo, ki se bo prav tako kot prvo, uporabilo za investicije, predvidene po petletnem planu, če bomo znali pristopiti k tistim in poiskati vire in presežke tam, kjer dejansko so, potem bo to posojilo doseglo tudi svoj namen. Danes ni pred nami samo cilj, da dosežemo razpisano vsoto posojila, ali jo celo presežemo, ampak je druga naša naloga tudi v tem, da odkrijemo rezerve in jih poiščemo med tistimi, ki z njimi dejansko razpolagajo.

Te rezerve pa so na vasi. Zato se bodo morali naši aktivisti lotiti te težke in odgovorne naloge z vso resnostjo. Zgrešeno bi bilo, če bi se te naloge lotili na šablonski način, če bi smatrali, da bomo morda samó ali celo s površno pripravljenimi množičnimi sestanki dosegli zaželene uspehe. Nikakor! Treba bo skrbnega, podrobnega in individualnega dela z vsakim posameznikom, s katerim se bo treba po dobri pripravi pogovoriti o vsem njegovem gospodarskem položaju, prikazati mu vrsto, obseg in vrednost zemljišča, hektarski donos, vrednost vsega živega in mrtvega inventarja, njegovo gospodarsko zmogljivost, možnost vnovčevanja pridelkov in podobno, ter s tako analizo na bazi prepričevanja doseči, da bo sleherni vpisal takšne zneske ,ki bodo najbolj ustrezali njegovi gospodarski moči.

Pri tem se seveda naši aktivisti ne bodo smeli zadovoljiti z vsakim zneskom — najmanjši znesek za vpis posojila na vasi je 1000 dinarjev —, ki ga bo kdo vpisal, ampak bodo morali skrbno in kar najbolj vestno oceniti, vpoštevaje gospodarsko moč vsakega posameznika, kaj zmore in česa ne, da se ne bodo dogajali primeri, ko bi gospodarsko močni kmetje odrinili morda le tisočak ali dva, manj premožni in tisti, ki nimajo možnosti za odprodajo svojih pridelkov, pa bi vpisovali neprimerno večje zneske. Prav tako kakor v kolektivih, pri delavcih in nameščencih, ki bodo vpisali večje ali manjše zneske po svoji zmogljivosti, odvisno pač od tega, kakšni so njihovi dohodki, ali je v službi le mož z manjšo ali večjo plačo, ali sta iz istega ter skupnega gospodinjstva v službi mož in žena in morda tudi še kateri izmed otrok, ali je v družini več nedoletnih otrok in podobno, tako je tudi na vasi potrebna v tem pogledu ostra in jasna diferenciacija. V takšni, pravilno usmerjeni agitaciji za vpis drugega ljudskega posojila, bi poleg Fronte morali sodelovati in pomagati tudi sindikati, žene, mladina, Zveza borcev in vse druge množične organizacije, ki bi se naj čutile odgovorne, da bo plan vpisa za vsako vpisno mesto dosežen ne le po višini vpisanega zneska, ampak tudi po tem, ali so bile v vpis zajete stvarne rezerve in vsi presežki tistega področja.

Ta naloga bo seveda toliko lažja, če bomo slehernemu raztolmačili, kako naša država v redu izplačuje vse obveznosti iz prvega ljudskega posojila, ko v redu poleg obresti izplačuje vse amortizirane obveznice in izžrebane dobitke, katerih so bili deležni že tudi nekateri kmetje. Prednosti in posebnosti pri vpisu drugega ljudskega posojila pa so prav v tem, da bo sleherni vpisnik dobil obveznico že takoj pri vpisu na vpisnem mestu kot protivrednost za položeni znesek, da se te obveznice ne bodo glasile na ime vpisnika, ampak se bodo ob izplačilnem roku izplačevale prinositelju, kar pomeni, da bo vsak vpisnik lahko svobodno razpolagal z obveznicami in da bo na te obveznice mogoče v primeru potrebe dobiti tudi posojilo pri naših denarnih zavodih. Drugo ljudsko posojilo bo dajalo 8% obresti. 5% bodo dobili lastniki obveznic kot stalne obresti, 3% pa bodo predstavljali dohodek, iz katerega se bo ustvaril fond za žrebanje dobitkov. Dobitki, ki se bodo žrebali dvakrat na leto, se bodo gibali od 2000 do 100.000 dinarjev. Amortizirana vrednost obveznic pa se bo izplačevala takoj, dočim se pri prvem ljudskem posojilu izplačuje šele v januarju naslednjega leta po žrebanju.

Če bomo na ta način brez kakršnega koli prisiljevanja pristopali med ljudi, na vas, med kmete in obrtnike, če bomo slehernemu v pravi luči prikazali namen tega posojila, ki naj uravnovesi naše kupne in blagovne fonde, to se pravi, da bomo lahko čimprej za manj denarja kupovali čedalje več, ni prav nobenega dvoma, da bomo za vpis drugega ljudskega posojila našli tudi pri nas na vasi zadovoljiv odmev in polno razumevanje. Doseči to in zajeti v vpis čim širši krog vpisnikov, pa pomeni končno tudi močan političen akt in manifestacijo enotnosti, odločnosti in visoke zavesti naših delovnih ljudi na vse klevete naših sovražnikov.

Pred volitvami ljudskih inšpektorjev

v sindikalnih organizacijah

V avgustu in septembru bodo v naših sindikalnih organizacijah volitve članov ljudske inšpekcije, katerim morajo sindikalne organizacije posvečati vso pozornost, zavedajoč se revolucionarne vloge ljudske inšpekcije pri vključevanju naših delovnih ljudi za upravljanje naših podjetij. Zato je naloga sindikalnih podružnic, razvijati skupine ljudskih inspektorjev in jim nuditi vsestransko pomoč pri delu.

Skupine ljudskih inspektorjev v naših sindikatih, kakor tudi na vasi, so opravile pomembno vlogo pri odpravljanju številnih pomanjkljivosti, vendar pa je bilo njihovo delo dostikrat usmerjeno le na nekatere sektorje dela. Medtem ko so ljudski inspektorji v naših delovnih kolektivih posvečali pozornost le industrijskim menzam in raznim drugim manjšim nalogam, pa so pogostokrat pozabljali na reševanje nalog pri odpravljanju napak v izpolnjevanju planskih nalog v proizvodnji, ker so pri svojem delu naletele na nerazumevanje in gluha ušesa pri upravah podjetij. Toda to še ni vse. Dogajalo se je celo to, da so ljudske inspektorje odstranjevali iz delovnih mest, ker so le ti dajali predloge in nasvete za odpravljanje napak in izboljšanje dela v podjetju. Slab odnos nekaterih uprav podjetij do ljudskih inspektorjev pa je imel za posledico, da so posamezni, sicer agilni člani ljudske inspekcije postali nezainteresirani za delo inspekcije.

S tem, da se bo v naših delovnih kolektivih začel izvajati zakon o upravljanju podjetij s strani delavskih svetov in upravnih odborov, bodo odpravljeni tudi takšni odnosi.

V zvezi z novimi nalogami, ki se postavljajo pred skupine ljudske inspekcije v sindikatih in pri okrajnih odborih OF, je bil v Ljubljani pravkar zaključen seminar za sekretarje komisij ljudske inspekcije, na katerem so poleg pregleda dosedanjega dela ljudskih inspektorjev sprejeli tudi važne zaključke o bodočih nalogah ljudske inspekcije. Ena izmed najvažnejših nalog, ki se postavlja sedaj pred ljudsko inspekcijo v sindikatih in na vasi, kateri bodo morali ljudski inspektorji posvečati vso skrb, je dosledno razvijati demokracijo v organih ljudske oblasti in hkrati pritegovati široke ljudske množice k neposrednemu upravljanju naše države. Poleg te najvažnejše naloge bodo skupine ljudskih inspektorjev morale posvečati še večjo pozornost uspešnemu izpolnjevanju proizvodnih nalog, utrjevanju delovne discipline, štednji z materialom ter preskrbi delovnega kolektiva z artikli v okviru danih možnosti, izkoriščanju socialnega zavarovanja ter racionalnemu gospodarjenju na sploh. Ugotovljene pomanjkljivosti morajo javljati člani ljudske inspekcije delavskemu svetu in upravnemu odboru podjetja ter morajo vztrajati, da se te pomanjkljivosti čimprej odpravijo, o svojem delu pa poročati kolektivu, ki jih je izvolil.

Ker je mandat ljudskih inspektorjev že potekel, je potrebno, da se sindikalne organizacije dobro pripravijo na volitve ljudskih inspekcij že sedaj. Na volitvah, ki bodo takoj za volitvami v delavske svete in upravne odbore, bodo sedanji člani ljudske inspekcije podali poročilo o svojem delu. Sindikalne organizacije pa bodo morale posvečati vso skrb izbiri novih ljudskih inspektorjev, katere je treba iskati med dobrimi delavci v kolektivu, ki imajo voljo do dela v ljudski inspekciji in bodo svoje naloge tudi vestno izpolnjevali.

VARNOSTNI SVET

razpravlja o korejskem vprašanju

Sovjetska zveza po 29 tednih spet v Varnostnem svetu

Poleg korejskega vprašanja in dogodkov, ki se odigravajo v Belgiji v zvezi z zahtevo, da se odreče prestolu nekdanji belgijski kralj Leopold, je nedvomno vzbudilo zanimanje vsega sveta vprašanje, kdo bo predsedoval v avgustu sejam Varnostnega sveta.

Po postopku, ki je v veljavi, bi avgustovskim sejam praviloma moral predsedovati po vrstnem redu predstavnik in delegat Sovjetske zveze v VS — Jakob Malik. Kakor je znano, se Sovjetska zveza že 29 tednov po svojih predstavnikih ni udeleževala niti sej VS, umaknila pa se je tudi iz vseh ostalih odborov, komitejev in komisij, ki delujejo v okviru OZN. Njenemu vzgledu so sledile pozneje tudi Ukrajina, Bela Rusija, Češkoslovaška in Poljska. Zato je bilo toliko večje zanimanje za prvo avgustovsko sejo VS, ko je predstavnik Sovjetske zveze obvestil generalnega sekretarja OZN Trygve Liea, da bo sejam vendarle predsedoval on, kakor je določeno po postopku.

Pred 29. tedni se je Sovjetska zveza umaknila in demonstrativno zapustila sejo VS prav zato, ker VS ni osvojil sovjetskega predloga, da se iz VS odstrani predstavnik Čangkajškove Kitajske, na njegovo mesto pa postavi predstavnika nove LR Kitajske. Šest držav: ZDA, Francija, Kitajska, Kuba, Ekvador in Egipt so se takrat izrekle proti sovjetskemu predlogu. Predlog so podprle le Sovjetska zveza, Jugoslavija in Indija, dočim sta se Anglija in Norveška vzdržali glasovanja.

Medtem se je razvnela še vojna na Koreji, ki je odnose med stališči Sovjetske zveze in ZDA le še zaostrila, saj je znano, da je Sovjetska zveza vztrajala, da razpravlja o korejskem vprašanju le, če se pritegne v VS predstavnik LR Kitajske, dočim so ZDA bile mnenja, da korejsko vprašanje nima ničesar skupnega z vprašanjem LR Kitajske v Varnostnem svetu.

Zato je toliko bolj, kot strela z jasnega, delovala v svetu vest, da bo v avgustu vodil seje VS sovjetski predstavnik. Predmet nadaljnjega ugibanja je bilo vprašanje dnevnega reda, kakor tudi kakšni nagibi so vodili Sovjetsko zvezo, da se je odločila za ta korak. Na prvi seji je Malik predložil naslednji dnevni red: 1. priznanje predstavnika Centralne ljudske vlade LR Kitajske kot predstavnika Kitajske in 2. mirna rešitev korejskega vprašanja. Zanimanje za to sejo je bilo izredno veliko. Že ob otvoritvi zasedanja je bil Malik mnenja, da predstavnik Čangkajškove vlade ne more prisostvovati seji. Temu so ugovarjali predstavniki ZDA, Anglije, Francije, Norveške, Kube, Egipta in Ekvadorja, za Malikov predlog pa so se izrekle Sovjetska zveza, Indija in tudi Jugoslavija, ki je vseskozi zahtevala sprejem LR Kitajske v OZN. S 7 proti 3 glasovom je bil Malikov predlog zavrnjen.

V nadaljevanju svojega zasedanja bo VS razpravljal sedaj še o drugi točki dnevnega reda. Komentarji v zvezi z vrnitvijo predstavnika Sovjetske zveze v VS in določitvijo takšnega dnevnega reda, ko je bilo na prvo mesto postavljeno vprašanje postavitve Maocetungovega delegata kot zakonitega predstavnika nove Kitajske, na drugo mesto pa šele rešitev korejskega vprašanja, vzbuja videz, kakor ugotavljajo nekateri listi, da je kitajsko vprašanje trenutno za Sovjetsko zvezo najvažnejše. Dejstvo, da se je Sovjetska zveza odločila za ta korak, ko se je po 29. tednih zopet vrnila v VS, si nekateri razlagajo tako, da je hotela s tem zaobrniti mednarodni položaj. V ameriških političnih krogih se seveda trkajo na prsi, češ, da je to nov uspeh zapadne diplomacije, ko se je Sovjetska zveza vrnila v VS še preden je bilo rešeno vprašanje predstavnika LR Kitajske v VS, drugi zlasti v Indiji, ker smatrajo, da je bil ta korak storjen na pobudo predsednika indijske vlade Pandita Nehruja, pa si obetajo s tem izboljšanje mednarodne napetosti. Pri vsem tem pa ne smemo prezreti dejstva, da na korejskem bojišču severnokorejske čete uspešno nadaljujejo svoje operacije, da so se približale že na 90 km Fusanu — edini luki, preko katere se oskrbujejo ameriške čete v Južni Koreji, kjer je njihov položaj skrajno kritičen in da se je zaradi nastalega položaja Mac Arthurjev vrhovni štab že tudi umaknil na Formozo.

Na odločen nastop belgijskega ljudstva se je KRALJ LEOPOLD odpovedal prestolu

Po šestletnem izgnanstvu se je pred 10 dnevi vrnil v Belgijo, pod zaščito 5000 vojakov in žandarjev belgijski kralj Leopold, ker je 197 članov krščanske socialistične stranke in en liberalec proti 198 glasovom predstavnikov socialistov, liberalcev in komunistov v skupščini izglasovalo zakon za njegovo vrnitev.

Že prvi dnevi so pokazali, da delavski razred njegove vrnitve ni odobril. Komaj že dva dni po kraljevi vrnitvi se je že začel v vseh industrijskih središčih dvigati val splošnih stavk delavcev raznih industrijskih panog. Prekinjen je bil železniški promet, ustavili so delo v rudarskih bazenih in hkrati se je začelo širiti tudi gibanje, ki je zahtevalo, da se kralj Leopold odpove prestolu.

V naslednjih dneh se je položaj iz dneva v dan vedno bolj zaostreval in belgijska Generalna konfederacija dela je objavila poročilo, v katerem pravi, da delavski razred Belgije ne bo trpel nasilja, kakršnega mu hočejo vsiliti. Posledica tega gibanja je bila, da je ob koncu minulega tedna v vsej Belgiji stavkalo že okrog pol milijona delavcev, ki so pripravljali pohod na Bruselj. V takšnih okolnostih, ko se je večina belgijskega ljudstva izrekla proti Leopoldu, je bil kralj končno prisiljen, odpovedati se prestolu v korist svojega mladoletnega sina Baldovina.

Kakor poročajo, bo belgijski parlament že v prihodnjih dneh sprejel zakon o prenosu kraljeve oblasti na njegovega sina, dosedanji kralj Leopold pa misli takoj potem zapustiti Belgijo in odpotovati nazaj v Švico. S to odločitvijo se je strinjalo tudi vodstvo socialistične stranke, ki je skupno z Generalno konfederacijo dela sklenilo, da se ustavi pohod na Brusel in da se delavci v četrtek zjutraj spet vrnejo na delo. Napetost, ki je vladala te dni v Belgiji je po tem sklepu popustila in življenje se polagoma že normalizira.

Po svétu

Ameriška vlada je zahtevala aretacijo znanega sindikalnega aktivista in voditelja sindikata pristaniških delavcev v zapadni obali Harry Bridgesa. Kot razlog za aretacijo se navaja, da je njegova aktivnost »nevarna« za splošno varnost. Harry Bridges je bil že leta 1945 obsojen na 5 let zapora in mu je bilo takrat odvzeto tudi ameriško državljanstvo. Bil pa je pozneje izpuščen na svobodo, ker je bila zanj pri sodišču položena kavcija.

Otroci kmečkih zadrug iz Vojvodine so obiskali naše delovne kolektive

Da bi se čimbolj utrdila zveza med delovnimi ljudmi v industrijskih krajih in na vasi, obiskujejo v letošnjem letu otroci iz kmečkih delovnih zadrug nekatere večje delovne kolektive, otroci iz industrijskih centrov pa gredo na vas v goste h kolektivom kmečkih zadrug.

V letošnjem letu smo imeli v Sloveniji že tri skupine otrok, ki so vsi prišli iz naših južnih republik. Rudarji iz Trbovelj so povabili pionirje iz zadruge »Ravnopravnost« pri Subotici, Litostroj je povabil otroke iz kmečke zadruge »Tito« pri Apatinu, tovarna Iskra v Kranju pa je imela goste iz kmečke delovne zadruge »Napred« iz Bojmaka v Vojvodini. Prišli pa bodo še otroci iz velike zadruge »Sonja Marinković«, ki nameravajo obiskati delavnice drž. železnic v Mariboru.

Kaj so naši kolektivi lahko nudili tem malim gostom? Poleg zabave so jim predvsem pokazali svoje delavnice, da so se lahko vsaj malo seznanili z načinom dela ljudi v tovarnah in rudnikih. V Trbovljah so jim med drugim pokazali tudi dečje jasli in rdeče kotičke. Kolektiv Litostroja pa je svojim gostom napravil še posebno veselje. Ko so si ogledali pionirsko železnico v Ljubljani, so šli na ljubljanski Grad, z avtobusom pa so jih peljali celo na Bled. Tudi delavci »Iskre« so svoje goste peljali na Bled, kar je predstavljalo za te malčke, ki živijo na ravnini, poseben užitek. Poleg izletov pa so jim naši kolektivi nudili tudi razne predstave. Tako jim je v Trbovljah gimnazijska mladina priredila koncert.

Obiski so trajali do pet dni, nakar so se otroci spet vrnili med svoje. Poslavljali so se od svojih sovrstnikov — otrok naših delavcev in nameščencev — in skupina, ki je bila v Trbovljah, je povabila trboveljske pionirje na obisk v Vojvodino. V bodoče tudi ne bi bilo odveč, če bi kateri kolektiv sprejel v goste še otroke kmečkih zadrug v Sloveniji, saj bi na primer otrokom iz štajerskih predelov lahko nudil gorenjski kolektiv mnogo zanimivega ne samo v svojih tovarnah, temveč tudi v lepi okolici. J.

Sindikati šola upravljanja - šola komunizma

V zvezi z decentralizacijo državne uprave in z zakonom o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji s strani delovnih kolektivov, so se pojavila na terenu razmišljanja in diskusije, kakšne bodo pravzaprav poslej naloge sindikatov. Nejasnost je obstajala predvsem v tem, ker so nekateri bili mnenja, da sindikati v bodoče ne bodo več skrbeli za proizvodnjo, ampak bodo vso skrb posvečali le kulturni in prosvetni vzgoji svojega članstva. Takšno mnenje o nalogah in vlogi sindikatov v bodoče je bilo zmotno.

»Ko prehajamo k presojanju tega vprašanja, enega najosnovnejših teoretičnih vprašanj — prihajamo do sklepa, da imamo tu opraviti z nenavadno svojevrstno vlogo. Po tej strani so sindikati, ki zajemajo, uvrščajo v organizacijo vse industrijske delavce v celoti, organizacija upravljajočega, gospodujočega, vladajočega razreda, tistega razreda, ki ustvarja diktaturo, tistega razreda, ki ustvarja prisilne državne ukrepe. Toda to ni organizacija prisiljevanja, to je vzgojna organizacija, organizacija za pritegovanje ljudi, za šolanje ljudi, to je šola, šola, ki nas uči upravljati, ki nas uči gospodariti, šola komunizma.« (Lenin: »Nova ekonomska politika in socialistična graditev«, str. 8.)

Sindikati so torej vzgojna organizacija in bodo taka organizacija ostali ves čas do prehoda v komunistično družbo, ko ne bo več razredov in ko tudi razredne organizacije, sindikatov ne bo več treba. V sindikalnih organizacijah so se člani pod vodstvom naše Partije od vsega začetka vzgajali v nepomirljive borce, ki so bili sposobni izvesti ljudsko revolucijo, prevzeti oblast, obnoviti razrušeno domovino in preiti na plansko gospodarstvo, prevzeti upravljanje podjetij in se bodo še naprej vzgajali, tako da bodo sposobni vedno bolje upravljati in gospodariti.

Če so prilike takoj po osvoboditvi, ko je prevzel delavski razred oblast v svoje roke, v letih obnove in prehoda na plansko gospodarstvo ter vse do sedaj zahtevale, da so sindikati v večji meri usmerjali svoje delo na zaščito delavskega razreda (delovna in pravna zaščita, socialno zavarovanje, plače, preskrba itd.), ko so hkrati skrbeli tudi za interese skupnosti (delovno disciplino, norme, organizacijo socialističnega tekmovanja, racionalizatorstvo, novatorstvo, udarništvo itd.), je bilo to nujno zaradi zaostalosti naše industrije, zaradi nizke kulturne stopnje in pomanjkanja vodilnega kadra. To pa še ne pomeni, da se bodo sedaj, ko z ustanavljanjem delavskih svetov prevzemajo upravljanje podjetij delavci sami, in torej prevzemajo del teh nalog, ali kdajkoli pozneje, sindikati prenehali brigati za proizvodnjo. Nasprotno, njihova odgovornost za proizvodnjo se s tem le še poveča. Sindikati bodo po svojih predstavnikih v delavskih svetih in upravnih odborih odgovorni za delo sveta, odgovorni bodo za izvedbo volitev, da bodo najboljši člani kolektiva izvoljeni v delavski svet; organizirali bodo tekmovanje, z vzgajanjem članstva pa krepili delovno disciplino itd. — vse za dvig proizvodnje.

Ker so sindikati politično vzgojna organizacija, je osnovna vsebina njihovega dela dviganje revolucionarne zavesti članstva. Nauk marksizma-leninizma jim je osnova za razumevanje vseh pojavov in napotilo za prakso, je orožje za akcijo in za vsesplošni kulturni dvig. **Skratka, naloga sindikatov je, da svoje člane in vse delovne ljudi vzgajajo v duhu globokega socialističnega patriotizma, ki se odraža v zavestnem in prostovoljnem prizadevanju milijonov delovnih ljudi pri graditvi materialne osnove socializma, pri gradnji tovarn, cest, železnic, hidrocentral itd.**

Sindikati so organizacija vladajočega razreda, katerega vodi avantgarda — Komunistična partija. Zato predstavljajo sindikati zvezo med množicami in avantgardo. Sindikati so, kakor pravi Lenin, **»temelj, brez katerega ni mogoče ustvarjati diktature, ni mogoče vršiti državnih funkcij«.** Sindikati morajo s svojim vsakodnevnim delom vzgajati množice tistega razreda, ki nas edini vodi v komunizem. Prehoda v komunizem pa ni mogoče uresničiti brez diktature delovnih množic, brez organizacije, ki zajema delavski razred — brez sindikatov.

Ko delavski razred prevzame oblast v svoje roke, država ni čisto delavska, kajti poleg delavskega razreda obstajajo še kmetje in z oblasti vržena buržoazija. In dokler obstajajo razredi, je razredni boj neizbežen. Ta razredni boj se bistveno razlikuje od razrednega boja v kapitalistični državi, kjer so proizvajalna sredstva v rokah kapitalistov. V socialistični državi so osnovna proizvajalna sredstva v rokah delavskega razreda. Zato se morajo sindikati kot organizacija delavskega razreda, in ker obstajajo še ostanki stare družbe, boriti za interese delavskega razreda, za okrepitev socialistične države, proti sovražnikom te države, ki se pojavljajo v vseh mogočih oblikah (malomeščanska miselnost, kapitalistične usedline, ostanki delavskemu razredu sovražnih razredov, itd.).

Maršal Tito je na I. izrednem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ dejal:

»V zvezi s sodelovanjem delavcev v upravljanju podjetij oziroma s proizvodnjo se zmanjša tista naloga sindikatov, ki so jo imeli v zvezi z zaščito interesov delavcev, ker rešujejo to stvar sedaj sami delavci preko svojih svetov oziroma upravnih odborov v proizvodnji. S tem je hkrati olajšana dvojna vloga sindikatov, ki so morali na eni strani ščititi koristi delavca, na drugi strani pa so morali prav tako upoštevati koristi ljudske države, koristi celote, koristi vse skupnosti.«

Sedaj se bodo sindikati lahko v večji meri posvetili svoji najvažnejši nalogi, to je vzgoji svojih članov, tako da jim bodo čimbolj jasne naloge, ki stojijo pred nami, bodisi pri graditvi in krepitvi države ali pa za splošni kulturni dvig. S tem, ko bodo delavci sami sodelovali pri upravljanju podjetij, pa bo postopoma odmirala tudi gospodarska funkcija države. Vedno manj je ljudi v državnih organih, ki upravljajo s podjetji, ker bodo sedaj neposredni proizvajalci sami vršili to funkcijo. Država se bo krepila toliko bolj in toliko močnejša bo, kolikor bolj bodo široke množice sodelovale pri upravljanju, kolikor več ljudi bo znalo gospodariti.

Že od vsega začetka je pri nas na tisoče ljudi iz delavskih vrst sodelovalo v upravljanju gospodarstva. Delovni ljudje so imeli svoje predstavnike na vodilnih mestih v vseh panogah gospodarstva. Toda to ni bilo dovolj, mi gremo po poti vedno širšega pritegovanja delovnih množic k upravljanju našega gospodarstva.

V tem smislu morajo sindikalne organizacije vzgajati svoje člane, da bodo, kakor je poudaril Lenin že leta 1919, videli,

»da pred njimi stojijo naloge evidence nad proizvodnjo, dvig produktivnosti dela in se bodo na izkušnjah prepričali, da je oblast v njihovih rokah, da jim nihče ne bo pomagal, če oni sami sebi ne pomagajo«.

Ta naloga stoji pred nami! Ta naloga se mora zasidrati globoko v zavest slehernega člana sindikatov.

To nalogo je tovariš Tito postavil zelo jasno pred delavski razred v svojem referatu na I. zasedanju Ljudske skupščine FLRJ. Naj bi ne bilo delavca in nameščenca, ki bi tega referata ne

Marija Rautar

ZADRUGA V DOBROVEM
močna socialistična postojanka
sredi goriških Brd

Mlačev v sončnih goriških Brdih je bila že v prvih julijskih dneh domala opravljena. Kmečke delovne zadruge v Dobrovem, Neblem in Medani so med prvimi požele in tudi omlatile žito. Zato so bili zadružniki tako veseli in zadovoljni, če si jih pobaral o letošnjem pridelku.

»Letos je pa bilo — 20 kvintalov na hektar,« so pripovedovali zadružniki v

ANTON MARINIČ

Dobrovem. »Češenj toliko, da smo jih komaj spravljali,« so dodali in pritrjevali drugi.

»Spet bo kruha, velik kos ga bo, za nas in za vse druge!«

Julijsko sonce je vroče pripekalo. Moreča vročina je neizmerno žgala in puhtela od vseh strani, da so ljudje in živina komaj dihali. Na ozkem prostoru pred zadružnim poslopjem je v enakomernem ritmu ropotal zadružni traktor in divje poganjal mlatilnico, ki je hlastno požirala snope bogatega pšeničnega klasja. Silen ropot motorja je glušil vso okolico. Živina v hlevu je leno prežvekovala in leže preganjala vročino.

Zdajci pa se je naenkrat ustavil motor. Mlatilnica je še s težavo pogoltnila pol snopa, več ni zmogla, in se namah ustavila. Z njo vred je začelo pojemajoče nihati tudi stolkalo na stroju, ki je kraj mlatilnice sproti stiskal slamo v bale.

Traktorist Peter je zlezel z motorja in si zategnil pas na hlačah. Snel je jermen s kolesa in mimogrede z desnico božajoče potipal motor.

»Prokleto vroč je!« je zmajal z glavo. »Le naj se malo oddahne. Ob dveh nadaljujemo,« je zamrmral in zavil proti skupini zadružnikov.

Dva zadružnika sta obstopila stroj za stiskanje slame in s kleščami privila žico na bali stisnjene slame. Dvoje krepkih teles se je uprlo ob stiskalni stroj in z rokama potegnilo balo k sebi, da se je kakor ustreljena zver skotalila na tla.

»No, Peter, boš spravil še danes teh pet voz pšenice pod streho,« ga je pobaral stari Marinič.

»Kaj ne bi! Ne skrbi! Še pred nočjo bo pospravljena. Lahko se zaneseš na moj motor.« Pri tem je skoraj nekoliko omalovažujoče ošvrknil s pogledom Mariniča in zaljubljeno s pogledom obvisel na motorju, nad katerim je migljala vročina. Takšno vprašanje se je zdelo Petru odveč. Preveč ponosen je na svoj traktor in dobro ve, kako je treba ravnati z motorjem, da ne odpove. Zato ga neguje skrbno in z ljubeznijo, kakor neguje in skrbi za živino zadružni hlevar Tone.

Pod drevjem, na škarpi in v senci voz, naloženih z žitom, so medtem posedli okoliški kmetje in čakali, kdaj bo spet zabrnel zadružni traktor in pognal mlatilnico, ki bo letos brez posebnega napora omlatila tudi njihovo žito. To, da bo letos zadružni traktor, katerega opravlja prav on, omlatil žito tudi njim, tistim, ki so takrat, ko so ustanavljali zadrugo, vedeli povedati marsikaj, tudi to, da ne bo iz tega nič in da bo vse skupaj vzel hudič, je Petru še posebno všeč. Zato je te dni, ko so mlatili žito tudi okoliškim kmetom, nosil glavo še bolj pokonci, ker se je zavedal, da so uspehi, katere so dosegli v enem letu in pol najboljši odgovor vsem omahljivcem in nekdanjim klevetnikom zadruge. Njegov traktor tolče danes v obraz vse te obrekovalce. In ko bo sedaj ta zadružni traktor omlatil tudi njihovo žito, bo to za vse, ki niso verovali v zmago, nov udarec, nov poraz. Tega se je traktorist Peter dobro zavedal, zato je tako ponosen, zato tudi ni štedil s pikrimi opazkami.

»Danes se jim odpirajo oči in spoznavajo, da smo imeli prav mi,« je počasi in poudarjajoče zlogoval in pri tem pomežiknil z levim očesom. »Pred dobrim letom so govorili drugače. In ne bo dolgo, verjemite mi, ko bodo tudi oni prišli za nami,« je začel prepričljivo razlagati Peter.

»Res je, dobro smo odrezali lani,« je posegel vmes Anton Marinič, ustanovitelj in duša vinogradniške delovne zadruge »Antona Mariniča« v Dobrovem.

»169 dinarjev za trudodan ni majhna stvar. Pa še 19 bonov za nakup blaga po vezanih cenah za vsak delovni dan! Res, dobro smo zvozili!«

Marinič se je za hip zamislil. Sproščeno, kakor da je to že dejstvo, je samozavestno dejal:

»Letos pa bo še boljše. Lani so nam za vinski pridelek plačali najvišjo ceno — 44 dinarjev za liter —, ker smo imeli res izbrano in dobro blago. Letos bo letina, kakor kaže takšna, kakršne že ni bilo od leta 1924.«

*

Vinogradniška delovna zadruga, ki nosi ime po 18. letnem Antonu Mariniču, katerega so leta 1944 ustrelili kot talca v Čedadu, je bila ustanovljena leta 1948, torej ena prvih, ki so jih ustanovili v Brdih. Sedanje zadružno zemljišče je raztreseno v petih vaseh: v Biljah, Zalibregu, Senožečah, Drnovku in Dobrovem, kjer je sedež zadruge. Ob ustanovitvi je imela zadruga komaj 146 ha zemlje in ker število zadružnikov z dneva v dan narašča, se je dvignilo število hektarov na 250. V zadrugo je vključenih že 75 družin.

Največ se ukvarjajo z vinogradništvom, saj obsegajo vinogradi 41 ha vse njihove zemlje. Vino so imeli lansko leto prvovrstno in so ga kljub suši pridelali 50 hl na hektar. Že lansko leto pa so oskrbeli tudi nove nasade. Posadili so 4800 trt malvazije in rizlinga. Vino pridelujejo večinoma za izvoz, lansko leto pa so ga 60 hl zamenjali še za seno, katerega potrebujejo za živino.

Čeprav je njihova glavna panoga vinogradništvo se bavijo tudi s sadjarstvom, živinorejo in poljedelstvom. Samo letos so oddali 51.000 kg češenj, pridelali pa so tudi velike količine breskev, marelic in smokev za izvoz. Zadruga redi poleg tega še 151 glav živine, kar je za tako vinogradniško zadrugo zelo veliko. S takšnim ponosom pripoveduje hlevar Marinič — starejši, o svoji živini. Res, z veseljem človek pogleda tako lepo rejene voliče in krave, ki ležijo druga poleg druge v čistem in prostornem hlevu. Marinič se neprestano vrti okoli njih, od časa do časa katero poboža, se veselo nasmeje, ker se zaveda, da je vzreja živine delo njegovih pridnih rok.

Tudi delo na polju jim prav nič ne zaostaja, posebno sedaj ne, ko so dobili svoj traktor, krožno brano, dvobrazdni plug, težak plug za traktor, in kosilnico. Že primer da so lansko leto pridelali na 1 ha zemlje 2000 kg krompirja, 4300 kg koruze, 2000 kg pšenice, kljub temu, da je bila velika suša, kaže, s kakšno prizadevnostjo delajo zadružniki zadruge Antona Mariniča.

Čeprav je uprava vsa ta leta posvečala prvenstveno skrb čim večjemu pridelku zadruge, niso pozabili tudi na izboljšanje življenjskih pogojev zadružnikov. V načrtu imajo gradnjo novih stanovanjskih prostorov in novega zadružnega doma. Člani njihove zadruge pa stalno pomagajo pri gradnji vodovoda, ki se napeljuje iz Soče v Goriška Brda. Napeljava, ki bo dolga 12 km, bo nudila Brdom, kjer so do sedaj trpeli veliko pomanjkanje, dovolj užitne vode. Vodo pa bodo dobili tudi v njihovi zadrugi. V ta namen bodo gradili dve cisterni. Pri teh prostovoljnih delih so skupno opravili 630 delovnih dni, kar pomeni 5040 delovnih ur.

Da bi jim delo uspešneje potekalo, so zadružniki iz vseh 5 vasi, razdeljeni v 4 brigade. Vsa dela, razen žetve, imajo normirana, v zadrugi pa imajo grafikon, ki za vsakega posameznika kaže, koliko delovnih ur je opravil. Za požrtvovalno delo podeljuje zadruga tudi nagrade ,in je bilo samo v preteklem letu podeljenih 100.000 din nagrad.

Uspehi zadruge so lahko tako veliki, predvsem zaradi tega, ker nudi vodstvo

TRAKTORIST PETER

zadruge svojim članom vse, kar je le mogoče in jih pri njihovem delu vsestransko podpira.

Kakor kmečka delovna zadruga v Dobrovem, tako se razvijajo in uspešno delajo zadruge v Neblem, Šmartnem, Medani in v drugih zadrugah, ki jih je na naši skrajni meji že lepo število. V goriškem okraju so se zadruge posebno v zadnjem letu precej razširile. 1. februarja 1950 je bilo v goriškem okraju že 37 zadrug z 763 gospodarstvi in 2999 člani. Površina zadružne zemlje pa meri 5162 ha. Da se je prav v goriškem okraju zadružništvo tako razvilo, je pripisati predvsem globoki zavesti kmetov, ki so že med vojno zavestno stali na strani naše revolucije in po osvoboditvi storili vse, da bi se tudi na vasi razvilo novo socialistično gospodarstvo.

Cankarjeva založba v letu 1950

Cankarjeva založba si je nadela nalogo, da bo v prvi vrsti izdajala marksistično-leninistično literaturo in tako omogočila vsakomur, da mirno in po vrsti študira marksizem-leninizem. Tako je do zdaj izdala že lepo vrsto del velikih teoretikov Marxa, Engelsa, Lenina in Tita, za letos pa je spet pripravila nov program, ki ga je deloma že izpolnila, kajti nekatera dela so že izšla, druga pa so že v tisku, tako da je verjetno, da bo do konca leta program izpolnjen, razen če nastopijo nepričakovane težave.

Letos bo začela Cankarjeva založba izdajati novo zbirko Leninovih Izbranih del, ki bodo obsegala 12 debelih zvezkov. Letos izide še četrti in s tem zadnji zvezek »Leninovih del« v štirih knjigah, od katerih tri že imamo.

Prav tako izideta klasika Marx in Engels, in sicer prvi s knjigo »K kritiki politične ekonomije«, drugi pa z delom »O ‚Kapitalu' K. Marxa« in z naravoslovnimi spiski »Dialektika narave«.

Da bo lahko vsakdo razširil študij marksizma-leninizma, bo izšlo pomembno delo G. V. Plehanova »Prispevki k zgodovini materializma« in njegova knjiga »K vprašanju monističnega pojmovanja zgodovine«.

Ker bo treba pri nas razčistiti tudi vprašanja umetnosti, književnosti itd., se je Cankarjeva založba odločila, da izda še tele knjige: Marx-Engels, »O umetnosti in literaturi«, V. I. Lenin, »O umetnosti in kulturi«, G. V. Belinski, »Članki in eseji v literaturi« z uvodom Borisa Ziherla, M. Gorki, »O literaturi«, G. V. Plehanov »Umetnost in literatura« in F. Mehring, »O literaturi«, kar bo dalo jasna dognanja v premnogih kulturnih vprašanjih.

Poleg vseh teh knjig bodo izšla še Hercenova »Pisma o spoznavanju prirode«, Černiševskega delo »Estetski odnos umetnosti do stvarnosti«, Seldesa publicistika »Tisoč Amerikancev«, H. Luciena »O izvoru religije«, Lenina »Proletarska revolucija in renegat Kautsky« in »Agrarno vprašanje v Rusiji«, Engelsovo delo »Teorija nasilja«, Moša Pijade »Izbrani govori in članki«, Borisa Kidriča članki »O gospodarskih problemih FLRJ«, razni ponatisi iz »Komunista« itd. itd.

Založba pa si je postavila tudi leposloven program, ki je globoko zajet, saj je založba upoštevala dvoje: kvaliteto in potrebo. Tako začno vendar izhajati »Izbrana dela Ivana Cankarja«, katerih bo 12 zvezkov, ki jih bo uredil B. Merhar. Dotiskana je tudi nova knjiga del Otona Župančiča, ki bo tako tvorila dopolnilo njegovim zbranim delom izpred vojne.

Dokončana je izdaja M. Gorkega romana »Življenje Klima Samgina«, zato bo založba začela izdajati nov njegov roman »Življenje Matveja Kožemjakina« v prevodu I. Vouka.

Iz francoske literature izide izbor del D. Diderota, Vecorsove »Novele« in J. Cassouja »Pariški pokolj«, iz ameriške literature pa roman pisatelja Ernesta Hemingwaya »Komu zvoni zvon«, ki obravnava špansko vojno.

To je v kratkem plan Cankarjeve založbe, ki ga bo poizkušala izvesti za vsako ceno, saj nudi z njim našemu delovnemu človeku veliko znanstveno in umetniško bogastvo.

Folklorna skupina SKUD „Slava Klavora" iz Maribora je gostovala tudi na Jesenicah

Z nastopom v Ljubljani 29. julija, je folklorna skupina SKUD-a »Slava Klavora« iz Maribora zaključila letošnjo turnejo. Nastopajoči so želi po Gorenjski, kakor tudi Primorski veliko priznanje in predvsem izredno zanimanje za folklorne plese. Povsod, kjer so gostovali, je bilo ugotovljeno, da posvečajo naša društva gojenju folklornih plesov vse premalo pozornosti in se le preradi izgovarjajo na pomanjkanje narodnih noš. Nabava razkošnih slovenskih narodnih noš je seveda marsikje nemogoča, saj stane ena obleka do 10.000 dinarjev. Tu so nam dali mariborski folkloristi lep primer, ker so kljub temu nastopali v različnih, pestrih, čeprav skromnih narodnih nošah , kakor gorenjskih, koroških, panonskih in drugih.

Mariborski folkloristi so gostovali tudi na Jesenicah, kjer so priredili pretekli četrtek, večer folklornih plesov, s sodelovanjem vaškega kvinteta. Prireditev, ki je bila na kazinskem vrtu pred železarno, je bila vezana z običajnim kulturno-družabnim večerom, kakršne imajo jeseniški delavci vsako soboto in nedeljo zvečer. Nad 500 navzočih delavcev jeseniške železarne je z izrednim zanimanjem sledilo folklornim plesom in jim dajalo z aplavzi polno priznanje, česar pri ostalih kulturnih programih kulturno-družabnih večerov žal še ni opaziti. Poleg delno poznanih gorenjskih in koroških plesov, ki so bili pred jeseniškimi delavci do sedaj najbolje zaplesani, je vzbujal veliko zanimanje tudi panonski ples.

Želeti je, da bi letošnja turneja folklorne skupine »Slava Klavora« iz Maribora, ki zasluži v resnici vso priznanje, rodila nov polet za ustanavljanje folklornih skupin v tistih društvih, kjer ista še ne obstajajo, oz. obstajajo le na papirju. S posnemanjem mariborskih folkloristov bodo naša sindikalna kulturno-umetniška društva povsem zadostila sklepom zadnje konference predsednikov SKUD-ov v Ljubljani v pogledu delovanja folklornih in plesnih sekcij.

P. U.

Le kdaj bo Okrajno prevozniško podjetje v Trbovljah rešilo vprašanje avtobusne linije

Vprašanje avtobusne linije v Trbovljah — od trga do železniške postaje — je eno tistih vprašanj, katerega Okrajno prevozniško podjetje doslej ni znalo rešiti. Vedno znova in znova se dogajajo primeri, ko so številni potniki po službenih poslih, uslužbenci in zletniki prisiljeni pešačiti čestokrat s prtljago in otroki v naročju po 5 km daleč od postaje do trga ali obratno, ne da bi imeli za to pot kakršno koli prevozno sredstvo na razpolago.

Okrajno prevozniško podjetje v Trbovljah, ki naj bi skrbelo na tej liniji za reden, nemoten in hiter prevoz potnikov, to stvar skrajno brezbrižno in brez vsakega pravega odnosa do delovnih ljudi pušča v nemar in dopušča, da minevajo dnevi in tedni, ko avtobus na tej liniji sploh ne obratuje.

Če upoštevamo, da so Trbovlje sedež okraja in raznih družbenih organizacij, kamor prihajajo ljudje po službenih opravkih iz vsega okraja, da se dnevno vozi cela vrsta uslužbencev v službo, ki morajo od postaje do svojih delovnih mest pešačiti in prihajajo v službo blatni, zaprašeni in že napol utrujeni od dolge hoje, po končanih opravkih ali službi pa morajo spet prehoditi isto pot do postaje, pomeni to za njih izreden napor. Zato je tak odnos, ki ga ima in kaže Okrajno prevozniško podjetje v Trbovljah do delovnih ljudi, vse graje vreden.

Razumljivo je, da so vozila izrabljena in zato večkrat potrebna popravila, toda Okrajno prevozniško podjetje, če zares služi potrebam delovnega človeka, bi storilo prav, če bi redno skrbelo, da bi od dveh avtobusov bil vsaj eden v uporabnem stanju. Če pa res to ni mogoče doseči, pa bi bilo želeti, da bi za takšne primere preskrbeli rezervna vozila — čeprav tovorne avtomobile — in jih vključilo v prevozniško linijo, kakor je to znal poskrbeti rudnik, ki ima za svoje delavce brezhibno urejen prevoz!

Ali ne bi z nekaj dobre volje in iznajdljivostjo našlo primerno rešitev tudi Okrajno prevozniško podjetje in prihranilo vsem, ki jih pot zanese v Trbovlje, ves nepotreben napor, zgubo časa itd., odpadla pa bi tudi vsa upravičena in neupravičena nerganja, ki zaradi takega odnosa krožijo med ljudmi na račun naše stvarnosti?

Ali se ne bi za to pobrigal sam izvršni odbor OLO in MLO Trbovlje, rekel odločno besedo in napravil že enkrat za ugled Trbovelj temu brezdušnemu odnosu do potnikov konec?

KAM Z INDUSTRIJSKIMI ODPADKI

V borbi za štednjo materiala in znižanje polne lastne cene so naši delovni kolektivi doslej porabili za izdelavo postranskih proizvodov še tako neznatne odpadke. Kljub vsem prizadevanjem pa ostanejo še vedno velike količine raznih odpadkov, katerih ni mogoče nikjer uporabiti, To so pepel, dim, prah, razne odpadke in podobno. Ker teh snovi v proizvodnji ne potrebujejo več, jim ne posvečajo nikake pozornosti in gledajo le na to, da bi jih čimprej in čim ceneje odstranili z delovnih mest: pline v zrak, trde snovi na najbližji prazen prostor, tekoče pa po najkrajši poti v potoke in reke. Da tako odstranjevanje odpadkov v številnih primerih povzroča posebno na rekah občutno škodo, na to dosedaj skoraj še nikjer niso mislili. Vendar pa nagli razvoj industrije in njena izpopolnitev na eni ter dvig življenjske ravni delovnega človeka na drugi strani nujno postavljajo pred nas vprašanje: kam z odpadki.

Kot primer si oglejmo Savinjo. Ta reka je bila pred vojno gotovo ena najlepših rek v Sloveniji. Med vojno, zlasti pa po njej, pa se je stanje občutno spremenilo. Njeni bistri in zeleni valovi so postajali vedno bolj umazani in v začetku letošnjega leta je postala voda črna in gosta, da so jo gledali domačini s skrbjo, letoviščarji, ki prihajajo v zdravilišče in turistične kraje ob Savinji, pa z začudenjem. Rudnik Zabukovica, Tovarna emajlirane posode in Tovarna hlačevine v Celju, Železarna Štore, Tovarna usnja v Šoštanju, Tekstilna tovarna in Rudnik Laško so vso nesnago spuščali v Savinjo. In posledice? Okoličani se ne morejo kopati, niti prati v Savinji in tudi živina le nerada pije umazano in smrdljivo vodo, čeprav je letos zaradi suše v številnih krajih navezana izključno le na napajanje v Savinji. Ribarstvu, ki po petletnem planu ni le šport, ampak važna veja narodnega gospodarstva, grozi popoln propad, saj mrejo ribe v silnih množinah. Skozi zeleno Savinjsko dolino z njenimi zdraviliškimi kraji in turističnimi postojankami se vali Savinja torej kot navaden kanal za industrijske odplake.

To nas opozarja, da delovni postopek v naših industrijskih podjetjih v mnogih ozirih še ni dovolj kulturen. Okrajni sanitarni inspektor dr. Lesničar in inspektor dela Kleč sta se lotila tega perečega vprašanja, žal pa sta v večini podjetij naletela na skrajno nerazumevanje. Podjetja, ki imajo čistilne naprave se izgovarjajo na znižanje polne lastne cene. Tako pušča Rudnik Laško svoje sedimentacijske bazene neizkoriščene, s stroji, ki jih ima za čiščenje bazenov, pa po milj volji gospodari rja. Številna druga podjetja pa se izgovarjajo, da nimajo čistilnih naprav, čeprav bi jih v petih letih lahko zgradili ali pa jih vsaj planirali.

Podobno stanje je tudi v drugih naših rekah in če bo šlo tako naprej, bomo v doglednem času izgubili precejšen del naših naravnih krasot in lepe denarje, ki jih donaša tujski promet. Iz petletnega plana bomo morali črtati tisoče in tisoče kilogramov sladkovodnih rib, ker bo naše ribarstvo, kljub pospešeni gradnji ribogojnic, popolnoma propadlo. To vprašanje je važno zlasti danes, ko je stanje naše prehrane tako kritično.

Množice naših delovnih ljudi pa bodo po napornem delu ostale brez prijetnega razvedrila in osvežitve in higiena, za katero se naše zdravstvene ustanove, zlasti na podeželju, tako borijo, bo občutno trpela. Tako stanje bo prizadelo tudi naš plavalni šport, ki je zaradi pomanjkanja plavalnih bazenov še vedno navezan na reke. Da bodo tujci z dvomom gledali na našo kulturo si lahko mislimo.

Nujno je, da naše sanitarne inspekcije in inspekcije dela posvetijo temu vprašanju več pozornosti in se lotijo reševanja te naloge bolj odločno. Pri tem je treba uporabljati ne le prigovarjanje, prepričevanje ter prošnje, ampak pri podjetjih, ki ne izkoriščajo ali gradijo čistilnih naprav, tudi uspešnejša sredstva, ki jih naši predpisi za take primere predvidevajo. Prepričani smo, da delavski sveti — nova vodstva naših podjetij, ne bodo na to vprašanje gledali tako ozko kot dosedanje uprave, ampak bodo poskrbeli, da bo tudi ta problem prav rešen. Pravilno odstranjevanje odplak je točka, ki bi jo naj v bodoče, poleg znižanja odpadkov, obsegal vsak delovni in tekmovalni načrt podjetij in kolektivov.

P. S.

Urejuje uredniški odbor. — Glavni urednik Tone Seliškar. — Uredništvo telefon 45-38, in uprava telefon 49-70, Masarykova 14-II v Ljubljani. — Izhaja vsak petek. — Mesečna naročnina din 15.—. Štev. ček. položnice 604-90603-9. — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.

Rado Savšek

Po očala

Nekega petka zgodaj zjutraj se je Nesrečko Smola že tretjič odpravil v mesto po očala. Tokrat pa se je zaklel, da se ne bo dal odpraviti za nobeno ceno, dokler mu očala ne bodo sedela na nosu. Skoraj štiri ure ga je zibal vlak od hrvatske meje, da mu je malone razklenilo kosti.

V mestu se je pognal v urad, ki dodeljuje zavarovance zdravnikom.

»Kateri zdravnik vam je predpisal zadnja očala?« ga je vprašal uslužbenec.

»Doktor Jerebič.«

Uradnik ga je sočutno pogledal.

»Škoda, ne ordinira.«

Smola je vzdihnil.

»Torej že tretjič!«

»Kaj tretjič?« ga je uslužbenec zavzeto pogledal skozi okence.

Smola mu je povedal, kako je podobno smolo imel že dvakrat.

»Še en izhod bi bil. Na Celovško cesto št. 8 vas pošljem,« se je spomnil dobrodušni uradnik.

»Kako? Kam?«

»K očesni zdravnici Savinčevi. Od pol dveh do pol štirih dela.«

In udaril je na napotilo žig z imenom te zdravnice.

Čeprav še ura ni bila deset, je Smola zdirjal po ulicah. Na Celovško cesto je pritekel pošteno poten. Toda na hodniku pred ordinacijo se je drenjalo vsaj štirideset ljudi. Po narečju je spoznal, da so iz vseh predelov Slovenije. Prepirali so se in tiščali k vratom. Star Prekmurec je žalostno tožil, da ga bolijo noge, ker stoji tam že od šestih zjutraj. Zato bi mogel imeti vsaj malo prednosti. Silil je naprej, pa ga je brž odrinil oni iz Nabrežine, češ da gleda v ta vrata že od petih.

Pol dveh. Vrata so se odprla. Bled obraz administratorke je pogledal na kopico razgretih obrazov. Zadaj stoječi čakalci so navalili z vso silo in prednje potisnili v sobo.

»Ne toliko na en mah! Nazaj!« Administratorka se jim je obupno upirala.

Toda nazaj je šlo težko. Zadnji so stali trdno na priborjenih položajih.

»Ne pričnemo prej, da ostaneta v sobi samo dva,« je grozilo dekle.

Prvi so se na vse kriplje vlekli nazaj. Zdravnica je pričela ordinirati.

Zunaj se je zopet razbesnel boj za vsako ped prostora. Smola se je po posebni sreči zrinil daleč naprej.

»Kam riješ, ko si komaj prišel?!« se je obregnila vanj soseda.

»Zdaleč sem. Tretjič sem že prišel od hrvatske meje.« Smola se je napravil silno ubogega.

»Pusti ga, ubogega vraga,« je dejalo neko usmiljeno srce.

Nesrečko Smola se je prilepil svojemu predniku na hrbet.

Tedaj je na vratih opazil tablico, na kateri je bilo zapisano, da imajo zavarovanci, ki jih pošiljajo zunanji zdravniki, prednost. To ga je nekoliko ohrabrilo.

Spet so odprli vrata. Smola se je znašel prav pred vrati. Tedaj je opazil na vratih še drug listek. Čital je, da imajo od pol treh do pol štirih prednost železničarji. Pogledal je na uro in pogrelo ga je. Le nekaj minut je manjkalo do pol treh. Takrat pa je tudi že opazil, da se ob steni preriva proti vratom nekaka organizirana vrsta.

»Zdaj pridemo na vrsto mi, železničarji!« je zabrundal proti vratom starejši moški, ki se mu je na kapi vrtelo železniško kolo.

Vsi so protestirali. Kaj se vraga rinejo, če imajo prednost tisti, ki so oddaljeni in poslani od zunanjih zdravnikov.

Znova so odprli vrata. Smolo je vrglo v sobo, da je treščil v administratorko.

»Uf! Nazaj! Ali ste to ljudje?! Ne začnemo prej, preden se ne umaknete, da odidejo ti, ki so opravili.«

Spet so se vlekli nazaj kakor raki.

»Tako! Železničarji naprej! Koliko vas je?«

»Dvanajst!« je vzkliknil nekdo.

Smola je zastokal. Dvanajst! Vsi so nejevoljno zamrmrali.

*

Vrata so se znova odprla. Železničarji so odhajali. Ljudje s hodnika so strahovito navalili. Smolo so zagvozdili med vrata, da je zazijal, nato pa sfrčal v sredino sobe.

»Končano! Pol štirih je, zdravnica ne ordinira več.« Smola je izbuljil oči.

»Ne ordinira?! Tretjič zaman! Tretjič od hrvatske meje!«

Administratorka je zmignila z rameni. »Govorite z zdravnico!«

»Ne morem. Ob štirih moram biti že drugje.«

»Lepo prosim!« Pogledal jo je, kar se je dalo bolj žalostno.

Ona pa je odšla.

Smola je obstal sredi sobe. Administratorka je medtem delila številke tistim, ki so, prav tako kakor on, ostali na cedilu.

»Kaj je z vami? Za bolezen ali očala?« ga je vprašala administratorka, ki je delila številke.

»Za očala.«

»Náte! Pridite v ponedeljek!«

Vprašujoče jo je pogledal.

»V ponedeljek? Mar naj tri dni čakam v mestu? Danes je šele petek. Ukrenite drugače, prosim vas!«

»Ne morem. Jutri je samo za očesne bolezni. Doktor Jerebić bi vas ne sprejel.«

Smola je odšel. Do konca Celovške ceste je stiskal med prsti listek s prečudno številko, ki mu ukazuje, da mora za blagor dobrega vida potrpeti do ponedeljka ali pa se čorav vrniti za hrvatsko mejo. Kaj naj bi storil? Domislil si je, da bi stopil k optiku, če ima sploh stekla. Vesel je bil te misli, vsaj nekaj bo opravil.

Vstopil je v lokal na vogalu Kongresnega trga. Da, minus stekla so imeli. Poprosil je uslužbenko, naj mu jih do ponedeljka prihrani dvoje, če se bo mogel kako prikopati do pregleda. Nekako laže je stopil iz lokala.

Potem je taval po ulicah, zaenkrat brez posebnih misli. A pričelo se je mračiti. Trpko ga je zaskrbelo, kako se bo pretolkel skozi noč. Poznancev nima, sobe ne dobi. Da bi se vrnil domov, ne da bi kaj opravil?! To mu je smrdelo. Zagrizlo ga je ob misli, da bo prenočil zunaj. Marčeve noči so vražje ostre. Potrkal je tu, poskusil tam, sobe ni bilo...

*

Ob prvem svitu se je Smola znašel blizu mestnega parka, ko je že vdrugič obšel mesto. Zdanilo se je. Z jutranjo svetlobo mu je iznenada šinila v glavo vzpodbujajoča misel, da bi mu ostrino vida utegnil določiti tudi kateri drugi zdravnik. V takih mislih se je prizibal na Kongresni trg. Oči so mu obvisele na napisni tabli zdravnice dr. Dobrovide Vidičeve. Vstopil je in potrkal v prvem nadstropju. Odpreti je prišla zdravnica sama. Zgodnji pacient ji je v težki sapi pojasnil vso svojo zadrego. Obljubila je, čeprav je bila močno zaposlena, in mu določila čas ob četrt na eno.

Smola kar ni verjel ušesom. Zahvalil se je zdravnici in čudovito lahek pohitel po stopnicah. Na Kongresnem trgu je mrgolelo ljudi. Vsi so se mu zdeli prijazni, nasmejani. Ko je prečkal trg, ga je napadla huda misel, dvom, ali je tak uspeh sploh mogoč? Mar bo po takšnem pregledu dobil očala? Le čemu bi se potem na Celovški cesti tako krčevito borili za vsako ped prostora pred ordinacijo.

Tekel je proti optiki na vogalu.

»Ne, očala dobite samo na nakazilo zavodovega zdravnika,« je odvrnilo dekle, znanka od včeraj.

Vedel je dovolj. Vse upanje se mu je podrlo.

»Oh, ko bi imel vsaj bolne oči! Že danes bi bil na vrsti,« je zastokal, ko je zaloputnil z vrati. Hkrati pa se je zavedel nesmiselnosti take želje.

Da bi preveril resničnost besed uslužbenke v optiki, jo je ubral naravnost na zavarovalni zavod. Razburjen je treščil pred uslužbenca.

»Tretjič, vidite, od hrvatske meje, bogami, pa zaman! Zdaj pa čakam in prezebam pod milim nebom! Ali je res mogoče, da ni vseeno, če me preiščе privatni ali zavodov zdravnik?!«

Uslužbenc ga je meril skozi okence, kakor bi hotel reči: »Je in ni. Vem, ti pač tega ne razumeš.«

Smola te govorice res ni razumel.

»Kaj je zdaj? Dobim očala, če mi jih predpiše privatna zdravnica, ali ne?«

»Nikakor!«

Ubogi Smola se je stresel od razburjenja. Pomislil je na dve noči, ki ju bo treba prestati prav tako, kakor je minulo.

Z bridkostjo je pomislil na prihodno noč. Po udih ga je zmrazilo. Še ena in še ena noč. Seveda, drugi dan bo nedelja in Smola bo ves dan brez posla taval po mestu.

Naposled je prišel vendarle ponedeljek. V žepu je tiščal številko kakor svetinjo. Ves premrl od mraza se je napotil na Celovško cesto, ko se je šele svitalo, trdno prepričan, da bo prvi. Pa jih je čakalo že mnogo, topot sami novi obrazi. Da bi se uvrstil kot zadnji, ne! Po treh dneh čakanja bi pač moral imeti prednost. Tiščal je v ospredje.

»Lej ga, kje pa imaš pravico?« ga je nahrulila ženska, ki jo je bil malce odrinil.

In Smola je znova razlagal, da je že tretjič tu, da je tri noči prebil na prostem in da je od čakanja že brez uma.

Tako je prišel trenutek, ko je naposled vendarle stopil pred zdravnico.

»Kako dolgo že imate vnete oči?«

Smola se je začudil.

»Vnete? Jaz sem prišel zaradi očal!«

Nevoljno ga je pogledala.

»Najprej je treba pozdraviti oči!«

V zadregi se je zganil.

»Toda to je vendar od tega, ker tri noči nisem spal.«

Zdravnica je zardela. Tokrat je bila v zadregi ona. Nekaj je bilo treba reči.

»Kdo vam je prej predpisal očala?«

Smola je zaslutil vraga in pomislil, ali bi ne kazalo lagati. Ne, povedal je po resnici: »Doktor Jerebič.«

»Potem pojdite k njemu. Red je takšen, da se zdravniki ne menjajo. Jutri na tem mestu.«

Tla pod Smolo so se zazibala, kakor bi plul v čolnu. Ozrl se je za stolom.

»Prosim vas! Trikrat od hrvatske meje, tri noči brez spanja — —, enaintrideset let zavarovan — —! Zdaj pa nikamor več! Ni-ka-mor!«

V njegovem srcu se je zgostil ves srd. Kdo ve, ali se je zdravnici zasmilil, ali se je zbala njegovih sršečih oči.

»Naj bo, a ne povejte drugim! Ni običaj, da bi menjali zdravnike.«

Smola je ves srečen hitel z receptom proti Kongresnemu trgu. K optiku je planil, da se ga je prodajalka zbala in mu plaho odvzela listek iz rok.

»Nimamo stekel,« je dejala, za Smolo tako silno brezdušno. »Nimamo in tudi ne vemo, kdaj jih bomo dobili.«

»Kako?!« Revež je hlastnil za sapo.

»No, tako! Plus stekel nimamo.«

»Jaz potrebujem vendar minus stekla. V petek ste mi dejali, da jih imate.«

Prodajalka je zmigala z rameni.

»Težko je reči. Morda čez dva meseca, morda čez tri — —«

Reveža je vrglo iz lokala.

Kam sedaj? Prazen za hrvatsko mejo? Strašno je zarobantil. A ni ostalo drugega.

*

Potem je Smola hodil po stekla vsake dva, tri mesece. Nič in zopet nič. Ko pa je očala z nesrečnimi plus-stekli vendarle dobil in jih nataknil na nos, je zarobantil še strašneje. Vid se mu je med čakanjem toliko spremenil, da mu tudi nova očala niso več služila.

In začelo se je znova...

PARTIZANSKI TABOR NA NANOSU

V dneh 5. in 6. avgusta bo na Nanosu partizanski in planinski tabor, na katerega vabi Planinsko društvo Postojna vse bivše borce Primorske in vse navdušene planince. Za hrano in pijačo, kakor tudi za prevozna sredstva do pod Nanosa, je preskrbljeno. Zato ne zamudite prilike in pohitite na Nanos.

Zadnji dnevi razstave lokalnega gospodarstva

V soboto in nedeljo (5. in 6. t. m.) sta zadnja dneva, ko bo še odprta II. republiška razstava lokalne industrije, obrti in komunalne delavnosti LRS. Razstava, ki je po mnenju naših predstavnikov in strokovnjakov dosti boljše pripravljena, kakor je bila lansko leto, vendarle ni popolna, ni v celoti taka, kot so si jo zamislili prireditelji, to pa zato, ker nima stalnega razstavnega prostora. Ta zasilni prostor pa je premajhen, zaradi česar so morali marsikateremu razstavljalcu omejiti razstavno površino, marsikateremu pa celo odkloniti prostor. Nekateri razstavljalci so se pokazali tudi nedisciplinirani in so predmete za razstavo pošiljali pozneje kot je bilo določeno — nekateri celo zadnjo noč — s čimer so ovirali aranžman.

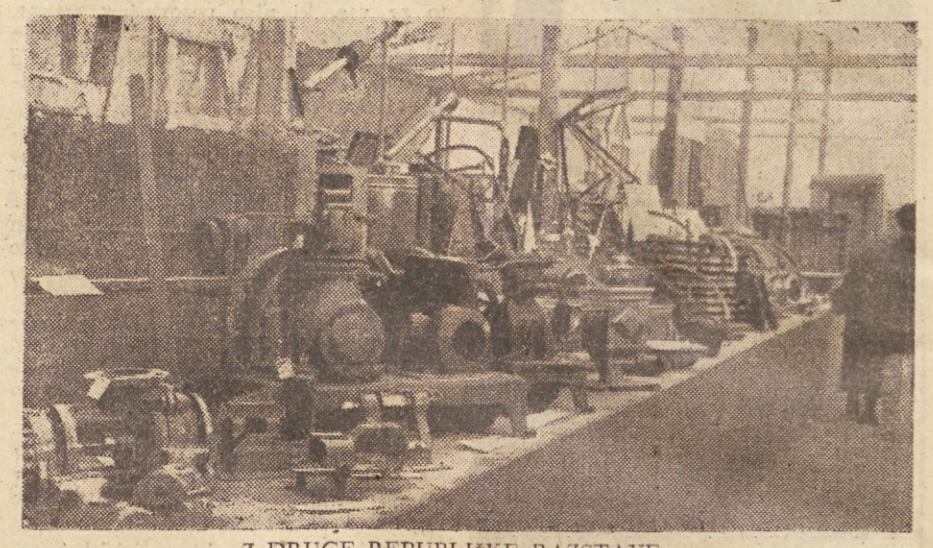

Z DRUGE REPUBLIŠKE RAZSTAVE

Razstava pa je vendarle dosegla svoje cilje. Vzbudila je idealno socialistično tekmovanje med podjetji-razstavljalci, ki bodo v bodoče posvečali še večjo pozornost kvaliteti svojih izdelkov, katera se je od lanskega leta že naravnost močno dvignila. Seznanila je obiskovalce s hotenjem in delovanjem naše lokalne industrije in obrti, ki se je lepo razcvetela v enem letu, čeprav še ne more kriti vseh potreb. Pokazala je, kako se razvija in se bo razvijal socialistični urbanizem, promet v mestih, lice naših vasi in naše dežele itd. in poglobila je povezanost med našo republiko in ostalimi republikami naše skupne domovine.

Na tisoče obiskovalcev

Kakšno zanimanje je razstava vzbudila med našim delovnim ljudstvom, nam povedo številke obiskovalcev. Do 31. julija si je ogledalo razstavo kar 36.553 obiskovalcev iz naše republike, iz drugih pa 486. Iz dneva v dan rastejo skupinski obiski naših sindikatov in drugih množičnih organizacij, skupine so prišle celo iz Trsta in Kopra. Število obiskovalcev narašča, prijavljajo se nove skupine itd. tako, da se vidi, kako velik obseg je doseglo zanimanje za razstavo in kako se naš delovni človek zanima za gospodarski razvoj naše dežele in naše države.

Dokaz bratstva in enotnosti naših narodov

Razstava pa poglablja tudi stike z drugimi narodi naše države. Četudi še ne moremo kriti svojih lastnih potreb, vendarle nudimo svoje izdelke tistim republikam, ki so še bolj potrebne od nas. Zato je bilo sklenjeno nešteto pogodb, tako z našimi trgovskimi podjetji, kakor s podjetji drugih republik. Agencija za blago proste prodaje, ki posluje na razstavi, je v kratkem času podpisala kar 450 zaključnic za skupno vsoto 85 milijonov dinarjev, od katerih odpade na Slovenijo 35 milijonov, ostalo pa na druge republike. Še vedno pa prihajajo interesenti od povsod in se tako številka sklenjenih pogodb dviga od dneva do dneva. Ni pa to edini uspeh Agencije za blago proste prodaje. Agencija namreč nudi tudi vse informacije, kakor: kdaj bo kako blago razpoložljivo, kje se neko blago izdeluje itd. ter daje tako naši trgovski mreži možnost, da najde nove izvore blaga, ki ga potrebuje. Vodi jo hotenje po vzajemni pomoči vsej naši skupnosti, s čimer poglablja povezanost med našimi narodi in odpravlja lokalni monopolizem, ki se tu in tam pojavlja.

Bodoči načrti

Kot že omenjeno pogreša razstava stalni prostor. V ta namen je že vse pripravljeno, da bomo prihodnje leto zgradili velike razstavne prostore ob sedanji pionirski železnici v rajonu Šiška, ki se bodo uporabljali tudi za razne druge manifestacije. Mnogo projektov za to je že izdelanih, delajo pa se še novi in tako bomo imeli — seveda postopoma — velik, stalen razstavni prostor.

REVIJA OBLAČIL

V okviru druge republiške razstave lokalne industrije, obrti in komunalne delavnosti, se vrši vsak večer v veliki dvorani Uniona v Ljubljani revija raznih oblačil, ki pa ni suhoparen prikaz oblačilnih, obutvenih, klobučarskih in frizerskih izdelkov, temveč je nekaj več, je umetniško zabavni večer, ki z dobrim programom osvežuje revijo in tako v neprisiljeni obliki pokaže, kaj zmorejo naša lokalna in obrtniška podjetja in posamezni obrtniki. Vsaka revija oblačil ima v splošnem tri namene: 1. vzbuditi med obrtniki stremljenje po čimvečji kvaliteti izdelkov, 2. pokazati našemu delovnemu človeku, kako naj se čimbolj praktično in pravilno obleče za gotov čas, prostor in delovanje s čimer mu vzbudi okus in ga tako vzgoji, 3. pa prikazati, ali imajo naši izdelki že tisto svojstvenost in tisto noto, ko že lahko govorimo o svoji lastni modi, brez diktata od zunaj.

V čem naša revija oblačil dosega zgoraj omenjene namene in v čem ne? Na reviji si slede letni časi, javno udejstvovanje (delo, šport), dom, družba, kulturno življenje — pa naši najmlajši, pionirji in mladinci. Vse to je pred našimi očmi prikazano živo, ne zdolgočaseno, vendarle se nastopajočih prikazovalcev oblek drži neka trdost, neuglajenost, neuživetost, hodijo — vsaj večina — kakor lutke. Tako na primer skoraj ni mogoče, da bi bilo ponašanje človeka, ki je oblečen v kopalno obleko isto, kakor takrat, ko gre na kulturno ali družabno prireditev. Seveda so v tem objektivni vzroki, kakor nenavajenost nastopa, premalo vaj zaradi prepozno dobavljenih oblačil, itd., itd.

Izdelovalci oblek, obutve, itd. so se potrudili tako daleč, da so nekateri pokazali res popolnoma svoj ton, čeprav iz premnogih izdelkov diha vpliv raznih tujih modnih revij od prej in morda tudi od sedaj.

Jasno je, da bo vse to vplivalo na bodoče izdelke, ki se bodo boljšali v idealni konkurenci za kvaliteto. Tako bi mogli reči, da je razstava dosegla prikaz naše tovrstne produkcije — manj seveda vzgoje v okusu, ker nihče ne pojasnjuje na primer, zakaj k tej obleki take čevlje, taka kravata, klobuček itd.

Idejo za revijo je dal Emil Frelih, ki je istočasno vodil režijo in opremil sceno ter s tem dokazal, da ima velik smisel za take stvari. To revijo lahko šteje med svoje najboljše tovrstne ustvaritve. — Revija se bo vršila še do 6. t. m.

Čuvajmo naše gozdove, ker nam bodo dajali še hrano

Marsikdo, ki je zaposlen v gozdnem gospodarstvu, oziroma v lesni industriji, in sodeluje pri črpanju našega gozdnega bogastva, pri predelovanju lesa, v čigar skrb spada ohranitev in smotrno povečanje gozdnega fonda, zboljšanje in povečanje gozdnega prirastka, izkoriščanje lesne gmote in lesnih odpadkov, niti ne ve ali pa se ne zaveda dovolj, kolikšnega pomena so za življenje ljudi in živali naši gozdovi, naš les. Še manj je to znano ljudem, ki so zaposleni v stavbarstvu, v rudarstvu in drugih tehničnih strokah, ki potrebujejo les, najmanj pa potrošnikom kuriva v gospodinjstvih. Saj se vsepovsod vidi, kako neracionalno uporabljamo les, in nič ni čudno, saj so šele po dolgih vekih, ko so zaradi nepravilnega gospodarjenja z gozdovi propadla mnoga kulturna ljudstva in obubožale mnoge bogate države, doumeli gospodarstveniki in politiki, da je treba obstoječe gozdove čuvati in ohranjevati in da je treba zaradi zaščite poljedelstva, v korist vodnega gospodarstva in zboljšanje klimatskih in življenjskih prilik ljudstva, te predele pogozdovati.

V socialistični državi, kot je naša, se morajo s temi dognanji, ki niso le gospodarsko tehnično, marveč v mnogočem tudi socialno-politično pomena, seznaniti vsi državljani. Vsak se mora zavedati, kaj pomeni za skupnost in posameznika gozd in les, vsak mora biti čuvar tega ljudskega bogastva, vsak se mora brigati, da bo to naše bogastvo najskrbneje uporabljeno. Zato moramo z lesom šteditи in ga smotrno izkoriščati.

Po vseh dosedanjih vojnah je nastopilo pomanjkanje lesa, posebno v onih državah, ki so v vojnah največ trpele. V naši državi potrebujemo mnogo lesa doma, mnogo pa ga moramo izvažati, da dobimo iz inozemstva za izpolnitev naše petletke potrebne stroje in drugo. Zato si moramo toliko bolj prizadevati, da bi našo lesno gmoto čim bolj gospodarsko izrabili. Za kurivo je treba uporabljati le vrhovino, predvsem pa kuriti le s suhim lesom. Nikakor ni prav, če za drva uporabljamo les, ki bi mogel kot tehnični les služiti v gradbeništvu in lesni industriji. V kolikor v stavbarstvu, rudarstvu, pri gradnji prometnih naprav itd. nikakor ne moremo nadomestiti lesa z drugim materialom, s kamnom, opeko, cementom, kovinami itd., tedaj si prizadevajmo njegovo trpežnost povečati z impregniranjem in premazovanjem. Lesne odpadke, ki nastajajo pri izdelavi in predelavi lesa, pa skušajmo najracionalneje uporabiti.

Z raznimi postopki so lesni kemiki izboljšali že razne nezaželene naravne lastnosti lesa. Z obdelavo in impregnacijo napravljajo les odporen proti ognju in vremenskim spremembam, z uporabo raznih umetnih smol za lepljenje izdelujejo mnogo vrst sestavljenega lesa najboljše kakovosti in oblik, razne gradbene plošče, s kemičnimi sredstvi, infrardečimi žarki in s tokom visoke frekvence pa poenostavili proces sušenja in lepljenja lesa.

Lesna kemija je dokazala, da je mogoče s kemično predelavo, oziroma s preosnovo lesa izkoristiti vse dele drevesa od iglic, vejevja do štorov, tako da odpadkov skoraj več ni. Iz drevesnih iglic pridobivajo eterična olja, lesno gmoto predelujejo v plastične mase vseh oblik za najrazličnejše predmete, dalje v celulozo, ki se more predelati kot krmilo ali pa služi kot polfabrikat za vrsto drugih proizvodov: za papir, umetna vlakna za nadomestek volne in svile itd. S suho destilacijo lesa pa dobivajo prav tako začetne kemične sestavine za mnoge dragocene proizvode.

Lesni kemiki so namreč dokazali, da je mogoče iz lesne gmote s kemično preosnovo lesa veliko več dobiti, kakor z mehanično predelavo. Danes izdelujejo po svetu iz lesa že okrog 5000 proizvodov. Vedno močneje se razvija industrijska izdelava sladkorja, etilnega alkohola, krmilnega kvasa, olj, smol, drog in zdravil iz lesa. Leta 1940 so v Švici zgradili tovarno za pridobivanje lesnega sladkorja, oziroma alkohola iz žagovine, ki jo zbirajo po vsej državi in dovažajo v to tovarno. Tehnološki procesi pri kemični preosnovi lesa v živila so bili v zadnjih letih zelo spopolnjeni. Z industrijsko saharifikacijo lesa pridobivamo v glavnem alkohol poleg drugih manj pomembnih kemičnih proizvodov. Do sedaj prihajajo proizvodi v obliki sladkorja, oziroma kvasa v poštev le bolj kot krmilo za živino, v nadaljnjem postopku pa bodo prav gotovo v številnih državah uporabljeni tudi za prehrano ljudi.

Iz članka dr. R. Scheuble-a, ki je bil objavljen, je razvidno, da je fin. kemik prof. O. A. Wuorinen spopolnil svoj izum saharifikacije lesa, pretežno smrekovega, z razredčeno žveplasto kislino tako, da znaša izčrpek sladkorja 55—60% suhega lesa. Pri tem pridobiva, del popolnoma čistega, belega in kristaliziranega grozdnega sladkorja, primernega za ljudsko prehrano. V zadnjih letih je napredovala tudi spopolnitev postopka za pridobivanje beljakovin iz lesa s fermentacijo (vrenjem) sladkorne melase, ki jo povzročajo posebne kvasne glivice. V Nemčiji in drugod se je v drugi svetovni vojni kvas iz lesa uporabljal za dodatek ljudski prehrani, n. pr. v klobasah, konzervah, v izvlečkih za zboljšanje juh in podobno. Vse kaže, da ni več daleč čas, ko bodo pričeli te iznajdbe na splošno industrijsko izkoriščati in ko bomo iz lesa pridobivali dragocen nadomestek za prirodna živalska beljakovinasta hraniva (meso, jajca in drugo). Če omenimo še, da pridobivajo iz lesa tudi vitamine A, B, C in E je dovolj poudarjena važnost lesa za prehrano in razvoj človeštva. V perspektivi tega razvoja dobivajo gozdovi izreden pomen tudi kot ogromna živilska rezerva za ljudi in živino. Ni čudno, da imenujejo amerikanski gospodarstveniki prihodnje dobo »dobo lesa«.